

Puhe Hirvensalmen sotaveteraanien itsenäisyyspäivä- ja joulujuhlassa 3.12.2017

Arvoisat sotiemme veteraanit, hyvät kuulijat!

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 500 vuotta reformaation alkamisesta, 150 vuotta marsalkka Mannerheimin syntymästä, 100 vuotta Suomen tasavallan itsenäistymisestä, 73 vuotta setäni jääkäri Pekka Jyrkisen kaatumisesta sodassa kovissa Kuuterselän puolustustaisteluissa ja reilu vuosi ystäväni Jukka Lehtisen kuolemasta.

Sotiemme ylipäällikkö marsalkka Mannerheim asui viimeiset elinvuotensa Sveitsissä. Neljä vuotta hänen kuolemansa jälkeen vuonna 1955 pystytettiin hänen muistokseen Geneve-järven rantaan muistomerkki. Yhdellä muistomerkin sivulla on Suomen leijonan vaakuna, toisella sukuvaakuna, marsalkan sauvat ja Aaro Hellaakosken runon katkelma: ”Tuossa on luonne laivan keulassa kyllä, kun se syvien yllä tietänsä kyntää”. Kolmannella sivulla lukee teksti: ”Kunnianosoitus Suomelle ja sen kansallissankarille, tunnetun hevosmiehen Carl Gustav Mannerheimin, Suomen Marsalkan 1867 - 1951 muistolle”.

Hellaakosken runon tavoin Mannerheim oli johtaja, jonka kompassineula ei tärissyt vaan joka johdatti laivaansa tietoisena kohti selvää ja oikeata päämäärää ohjenuoranaan oikeudenmukaisuus, tieto ja tunne.

Suomen historiassa Mannerheimilla kolmen sodan ylipäällikkönä, valtionpäämiehenä, rauhantekijänä ja oman aikansa keskeisenä kansallisena symbolina oli ainutlaatuinen asema. Tähän asemaan luottivat myös sotilaat. Yksi heistä oli setäni Pekka. Siksi haluan tässä juhlassa muistella setääni, josta olen saanut myös molemmat nimeni.

Jääkäri Pekka Jyrkinen syntyi perheen esikoisena Impilahden Ruokojärvellä 11.7.1922 ja kaatui vain 21-vuotiaana Kivennavalla 15.6.1944. Suuren keväthyökkäyksen aikana Pekka-setä sai siirron Karjalan Kannakselle ja kaatui kunniakkaassa Kuuterselän taistelussa. Suomalaisten nopean vetäytymisen takia ruumis jäi kentälle ja löydettiin vasta 14.6.2015 venäläisen ”Karjalan valli”- nimisen vapaaehtoisryhmän toimesta. Pekan maalliset jäännökset luovutettiin sotavainajien muiston vaalimisyhdistykselle 14.9.2015. He varmistivat Tiina-serkkuni DNA:sta verisukulaisuuden ja luovuttivat kesällä 2017 Jyrkisen suvun omaisille Pekan maalliset jäännökset, luodin lävistäneen tuntolevyn ja kaikki sotilasasiakirjat. Syksyllä vietimme hänen sotilashautajaisiaan.

Kesäkuussa Pekka oli viimeisellä kotilomalla tällä kertaa Pohjanmaalla Alajärvellä. Takaisin yksiköön saavuttuaan hän kirjoitti äidilleen kirjeen. Sen ihmeellisimmät ja puhuttelevimmat sanat kuuluivat: ”Vain kaksi tuntia”. Se oli viimeinen tervehdys. Niitä tunteja seurasivat ankarat taistelut, peloton velvollisuuden täyttäminen ja viimeinen elämän hetki. Pekka oli Jyrkisen suvun uhrilahja Suomen kansalle ja sen itsenäisyydelle.

Hänet laskettiin Natalia-äidin ja Porfiri-isän kanssa samaan sukuhautaan. Yksi merkittävä elämän ja suvun kiertokulku sai kunniallisen päätöksen. Vaikka nämä sodissa kaatuneet ovat nyt suuren rau-

han portin tuolla puolen, heidän työnsä ja saavutuksensa ovat jääneet uusien sukupolvien perinnöksi. Joka askeleella meitä kohtaa noiden maan mullassa lahonneiden aivojen ja kätten työ.

Sankarivainajamme ja esi-isämme ovat menneiden vuosisatojen kamppailuissa ja kilvoituksissa suorittaneet sisukkaan työn. He ovat raivanneet Suomen korvet, viljelleet, säilyttäneet suomen kielen ja kansallisuuden sekä varjelleet isänmaan itsenäisyyden. He ovat jättäneet uljaat ja ankarat perinteet, uljaan ja ankaran velvoituksen. Meidän vaan pitäisi päästä vielä lähemmäksi heitä, sankarivainajiamme, omaa pohjoista suomalaista itseämme.

Historia meillä ja muualla ei ole muuta kuin katkeamaton esitys koko kansan yhteisestä työstä, entisten sukupolvien iloista ja suruista, kärsimisestä sekä taisteluista heidän pyrkiessään sivistyksen ja ihmisyyden omistamiseen.

Kun ajattelen setääni tai tämän Hirvensalmen sotaveteraanien priimus moottoria ja henkistä johtajaa Jukka Lehtistä tulee mieleen arkkipiispa John Vikströmiltä oppimani hieno elämän viisaus: "Elämme, siis kuolemme. Kuolemme ja kuitenkin elämme". Kuinka monta kertaa onkaan kirves ja kuokka heilahtanut, kuinka monta kertaa onkaan kyntäjä astunut vakoa. Kuinka monta tuhatta kertaa onkaan noustu päivän kanssa kilpaa ankaraan työhön, kuinka paljon älyä ja voimaa onkaan käytetty, ennen kuin on luotu vauras ja hyvinvoiva itsenäinen Suomi. Katsokaa, jos koetamme mielessämme kuvitella sen perinnön suuruutta, minkä maan mullassa makaavien polvien työ on nykyajan ihmisille jättänyt, niin havaitsemme, miten mittaamattoman suuri se perintö on.

Tehdessämme oikeutta näille voimakkaille sukupolville, jotka ovat valittamatta kantaneet taakkoja, voimme toivoa, että tulevat ajat myötätuntoisesti muistavat ei ainoastaan, mitä rakkautemme on tehnyt maamme puolesta, vaan myöskin, mitä se on tahtonut tehdä. Sodan jälkeisestä yhteiskunnasta ja elämästä löydämme kolme selvää ajanjaksoa ja sarastavan uuden ajan. Sotien päättymisestä 1960-luvun loppuun yhteiskuntamme eli moraalitalouden aikaa, jota johti maalaisliitto, nykyinen Keskusta. Sitä seurasi SDP:n ja ammattiliittojen suunnitelmatalouden aika, joka päättyi 1990-luvulle tultaessa. Siitä lähtien olemme eläneet kokoomusvetoisessa kilpailutalouden aikakaudessa, joka on päättymässä. Iduillaan on aikakausi, jossa joudumme nöyrytymään ekologisten asioiden edessä. Ilmastonmuutos on maailmanhistoriassa ollut kaikkien suurien katastrofien yhteinen nimittäjä. Tämän uuden aikakauden johtopuolue on vielä haussa.

Toisena suurena haasteena joudumme kasvotusten syvenevien jakolinjojen kanssa suhteessa köyhyyteen ja etnisyyteen. Haaste ei ole meille vieras eikä ratkaisematon. Voimme kohdata tulevaisuuden, jos kykenemme olemaan yhtenäisiä ja tasa-arvoisia. Siksi siunatuksi lopuksi palaan aikaan, jolloin jakolinjat olivat kovat ja armottomat. Kirjailija Väinö Linna kuvaa kirjassaan "Täällä Pohjantähden alla" suomalaisen yhteiskunnan jakolinjoja 1880-luvulta 1940-luvun lopulle. Kirjassa on kaksi vahvaa naista, jotka kykenevät ratkaisemaan tämän ongelman: Jussin puoliso Alma ja Akselin puoliso Elina. Heidän lähes identtiset tilitykset elämän sisällöstä, merkityksestä, vaikeuksien ja kuoleman voittamisesta ja Jumalaan luottamisesta ovat vastaus myös meille. On opittava ymmärtämään historiaa ja perinteitä. On opittava ymmärtämään elämää. Tietyllä tavalla olemme palanneet sata vuotta vanhaan lähtöruutuun. Kansakunta ei saa jakautua menestyjiin ja kelkasta pudonneisiin. Tuloerojen kasvaessa menestyjät yrittävät menestyä aina vain paremmin ja oravanpyö-

rästä tipahtaneet ihmettelevät kuinka tässä näin kävi. Uutta tasa-arvoista hyvinvointia, kaikista huolehtimista, parempaa, yhteistä tulevaisuutta rakennettaessa on hyvä ottaa aikalisä ja palata siihen, mitä Elina kertoo Väinö Linnan teoksessa.

Minä olen oppinu oleen sovinnossa Jumalani kanssa. Minä kapinoitiin ennen ja olin onneton... Täytyy osata... Kun minä näin ikkunasta Juhanin tuovan isää pellolla, niin ensin minä huusin. Tuntuu niin kuin olis joka paikka halvaantunu. Minä lähdin juokseen, mutta jo pihassa tuli mieleen...ettei saa pitää liikaa kiinni tästä maailmasta. Kun minä olin elämässäni jo niin monta tuskaa kokenu ja nähny, että ainoa tie siitä pois on, kun luopuu... Ei ihminen sitä voita muuta kuin hyväksymällä... Niin monta kuolemaa perä perää. Kun yhdestä toipu niin toinen tuli... Tuntuu niin kuin revittäisiin hajalle ihminen... Mutta joka kerta oli opittava sanoon, että tuolla ylhäällä tiedetään paremmin.

Näillä ajatuksilla haluan onnitella teitä kaikkia Suomen tasavallan täyttäessä 100 vuotta! Joulun odotuksessa on hyvä muistaa, että yhteistä menneisyyttämme on hyvä ymmärtää älyn lisäksi myös tunteiden tasolla.

Pekka Jyrkinen
rovasti, emeritusrehtori